

6127/3

PŘÍLOHA IV

Záznam z jednání mezi delegacemi Mongolské lidové republiky a Československé socialistické republiky

---

První den - pondělí dne 21. 6. 1965

V úvodu jednání soudruh Antonín Novotný přivítal soudruha Cedenbala a další členy mongolské stranické a vládní delegace. Po vzájemné dohodě byl stanoven pořad jednání, bylo rovněž dohodnuto, aby na závěr návštěvy bylo přijato společné prohlášení, které podepíší s. A. Novotný a s. J. Cedenbal. Z naší strany byl pověřen přípravou tohoto dokumentu ministr zahraničních věcí s. V. David, z mongolské strany s. D. Molomžanc.

Podle dohody ujal se první slova soudruh Cedenbal. Seznámil účastníky jednání s členy mongolské stranické a vládní delegace. Z pověření ústředního výboru Mongolské lidové revoluční strany a rady ministrů Mongolské lidové republiky vyjádřil ústřednímu výboru Komunistické strany Československa, vládě Československé socialistické republiky a bratrskému československému lidu díky za bratrské city, přátelství a sympatie k Mongolské lidové republice, za pomoc, kterou jí Československá socialistická republika poskytuje při rozvoji národního hospodářství, kultury, ve výchově národních kádrů i předáváním svých zkušeností ze všech úseků socialistické výstavby.

Na dotaz soudruha Novotného, jak se osvědčují kádry, které prošly vysokými školami v Československu, zda tato příprava odpovídá potřebám MoLR, odpověděl soudruh Cedenbal, že v Československu připravené mongolské kádry mají vysokou kvalifikaci a vyhovují potřebám MoLR. Pokud se vyskytnou nedostatky, souvisí s nedostačující předchozí přípravou mongolských studentů a s prací samých mongolských studentů.

Soudruh Cedenbal poté charakterizoval vývoj vztahů přátelství a vzájemné hospodářské spolupráce mezi Mongolskou lidovou republikou a Československou socialistickou republikou, rozvíjející se na základě dohody, která byla mezi oběma zeměmi uzavřena v roce 1957.

Ocenil pomoc, kterou zejména v posledních sedmi - osmi letech ČSSR poskytuje MoLR při rozvoji národního hospodářství, význačnou úvěrovou a vědeckotechnickou pomoc při výstavbě závodů a jiných objektů důležitých pro mongolské národní hospodářství a život mongolského lidu, pomoc veterinární, geologickou a další. Tato pomoc spolu s pomocí SSSR umožňuje významně zvýšit technickou úroveň národního hospodářství, rozvíjet průmysl, dopravu, kulturu, zvyšovat životní úroveň lidu MoLR. Mongolský lid považuje československý lid za svého věrného přítele a velice si jeho pomoci váží.

Velmi cenné je studium československých zkušeností z oblasti průmyslového rozvoje, plánování a v poslední době i studium zkušeností z přípravy a zavádění zdokonalené soustavy plánovitého řízení rozvoje národního hospodářství uskutečňované v Československé socialistické republice. Podle podmínek MoLR budou našich zkušeností využívat.

Soudruh Cedenbal charakterizoval dosavadní vývoj ekonomiky MoLR a vysvětlil hlavní cíle připravovaného čtvrtého pětiletého plánu.

Od návštěvy soudruha Novotného v Mongolské lidové republice v r. 1959 prošla mongolská ekonomika značným rozvojem. V tehdejší době se dokončovala kolektivizace zemědělství, nyní se družstva i státní statky upevňují, zvyšuje se tržní výroba i příjmy družstev. Pokroku bylo dosaženo i v rostlinné výrobě, začala se obdělávat a osívat půda chlebovým i krmným obilím, což dříve v Mongolsku nebylo.

V příštím pětiletém plánu se předpokládá zvyšování výroby masa, zvýšení hospodářské samostatnosti a rentability zemědělských družstev, zvýšení jejich tržní produkce, posílení hmotné zainteresovanosti v zemědělském družstevnictví, k čemuž přispějí i další úpravy nákupních cen a odměňování.

Na prvním místě v příštím pětiletém plánu je zabezpečení dostatku vody na pastvinách. Za pomoci zejména SSSR a Maďarské lidové republiky se buduje systém mechanizovaných studní. Hledání vodních zdrojů je obtížné, proto jsou v každém ajmaku prováděny rozbory jednak z hlediska vodních zdrojů, za druhé z hlediska kvality a rozsahu pastvin. Ve čtvrté pětiletce má být zabezpečeno vodou asi 70 % pastvin oproti dosavadním 50 %.

Soudruh Novotný se otázal, jaká je průměrná výměra zemědělského družstva v MoLR a zda mají zemědělská družstva pevně vymezené území.

Soudruh Cedenbal odpověděl, že výměra družstev je 100 x 100 až 150 x 150 km. Každé družstvo přitom má mapu svého území, změny území mezi jednotlivými družstvy schvaluje vláda.

Druhým hlavním problémem dalšího rozvoje národního hospodářství MoLR je krmivová základna. Jak již bylo řečeno, začínají se nyní v některých zemědělských družstvech sít intenzivní krmné plodiny, například kukuřice, zatím je to ovšem málo. Zabezpečení krmivy je obtížné zvláště v zimě. Obtížné je převádět dobytek na velké vzdálenosti z oblasti do oblastí. Proto uvažují o vybudování několika základen, kde by byly vytvářeny zásoby krmiv a v případě potřeby rozváženy. Počítají také s budováním stájí, v nichž bude dobytek chráněn před zimou.

Postupně je řešeno trvalé usídlení zemědělských družstev ve střediscích, v nichž se bude ve čtvrté pětiletce rychleji rozvíjet výstavba, sloužící ke zlepšení životních podmínek lidí, jako jsou byty, zdravotní střediska, školy, jesle, kulturní zařízení a podobně. Tím současně chtějí stabilizovat v družstvech kádry a zejména mladé pracovníky. V zájmu využití zemědělských surovin budou zřizovány místní rentabilní závody na jejich zpracování.

Na dotaz soudruha Novotného, zda mongolští soudruzi znají geologickou mapu MoLR, odpověděl soudruh Cedenbal, že zčásti je prozkoumáno východní území Mongolské lidové republiky, Geologických náznaků je v MoLR mnoho, ovšem je třeba ještě velmi mnoho konkrétní průzkumné práce.

Velkým problémem MoLR je nedostatek pracovních sil. Přes růst populace (skutečný roční přírůstek je nyní 33 lidí) bude i ve čtvrté pětiletce otázka pracovních sil velmi složitá. Odčerpávat další pracovní síly ze zemědělství nelze a proti dřívějšímu nedostatku mají nyní nadbytek vysokoškoláků. Proto budou zařazovat absolventy středních škol do průmyslu a zemědělství. Do stavebnictví jsou zařazováni i mladí lidé vykonávající prezenční službu.

Problém pracovních sil se velmi zостřil v souvislosti s odchodem 12 tisíc čínských dělníků, kteří v MoLR skončili své pracovní závazky. Zůstalo zde asi 4000 dělníků, kteří ještě dokončují závazky. Mongolská strana žádala Čínskou lidovou republiku, zda by bylo možné doplnit tento stav na 12 000, ovšem ČLR si stavěla přímo provokativní podmínky. Požadovala kupříkladu, aby vláda Mongolské lidové republiky zaručila plnou bezpečnost každého čínského občana, který pracuje v Mongolské lidové republice, aby v případě úmrtí některého občana Čínské lidové republiky v době jeho práce v Mongolské lidové republice byly na její náklady pozůstatky dopraveny do Pekingu apod. Obdobně postupovali v minulosti čínští kolonizátoři. Tyto podmínky MoLR odmítla. Obrátila se se žádostí o pomoc k Sovětskému svazu a tato pomoc jim byla ve velké šíři poskytnuta. V Mongolské lidové republice pracuje v současné době v rámci úvěrové dohody jeden sovětský stavební trust a v příštích letech zde mají být vytvořeny ještě další dva obdobné trusty, které by pomáhaly MoLR při výstavbě Ulánbátaru a zemědělství.

Soudruh Novotný se dotázal, zda čínští pracující nejsou zneužíváni vládou Čínské lidové republiky k prosazování čínské politiky a k provokacím vůči Mongolské lidové republice. Soudruh Cedenbal odpověděl, že tomu tak bylo, nyní jsou čínští pracovníci soustředěni na určitá místa a jsou fakticky izolováni.

Přítom ovšem propagační působení ČLR vůči MoLR různými cestami je velmi silné. Jsou například zasílány přímo na adresy zemědělských družstev balíky s protimongolskou a protisovětskou literaturou, tiskem i rozhlasem jsou v mongolštině šířeny různé protisovětské a protimongolské pomluvy, do MoLR jsou vysíláni i rozvratníci. ČLR vyvíjí na Mongolskou lidovou republiku i ekonomický nátlak, omezila velmi značně vzájemný obchod, zastavila přepravu svého zboží přes MoLR, omezuje a narušuje hospodářské styky MoLR s jinými zeměmi, jestliže se uskutečňují přes území Čínské lidové republiky. Mao Ce-tung kdysi prohlásil, že MoLR je součástí ČLR; podle toho si počínají i nyní. Vyhlašují dokonce i teritoriální nároky.

Mongolský lid a mongolská vláda i Mongolská lidová revoluční strana odpovídají na propagační, politický i ekonomický nátlak Čínské lidové republiky. Nejdou přitom na polemiku a zostřování rozporů, při hájení své linie postupují pružně, přitom však principiálně.

Velkou aktivitu v poslední době vyvinula ČLR v souvislosti s přípravou na africko-asijskou konferenci v Alžíru, zejména ve snaze zabránit účasti Sovětského svazu na této konferenci. Soudruh Cedenbal informoval, že obdrželi memorandum vlády ČLR, v němž se říká, že účast Sovětského svazu na africko-asijské konferenci nelze připustit. Mongolská strana však účast Sovětského svazu na alžírské konferenci plně podporuje.

K mezinárodním otázkám zaujímá MoLR i MLRS shodný postoj jako druhé socialistické země a jejich komunistické strany. Zastávají názor, že agresori využívají rozporů v mezinárodním komunistickém hnutí k agresi ve Vietnamu. MoLR poskytuje podle svých možností podporu a pomoc boji vietnamského lidu.

Postoj Mongolské lidové republiky k řešení evropských otázek je známý, chápe a podporuje politiku ČSSR vůči NSR, jejíž vládnoucí kruhy svými revanšistickými a militaristickými záměry a úsilím o získání přístupu k jaderným zbraním ohrožují bezpečnost ČSSR a celé Evropy.

Soudruh Cedenbal pak hovořil o postoji MLRS k současným problémům mezinárodního komunistického hnutí. Mongolská lidová revoluční strana plně schvaluje výsledky konzultativní porady 19 komunistických a dělnických stran, považuje za nevyhnutelné svolání nové mezinárodní porady marxisticko-leninských stran.

Účastní se nadcházející alžírské konference afrických a asijských zemí. Domnívají se, že má sloužit k projednání společných základních mezinárodních otázek a nemají tu být řešeny dvoustranné sporné problémy (např. Indie - Čína).

Pokud jde o styky mezi MLRS a KSC, označil je soudruh Cedenbal za velmi dobré a úspěšně se rozvíjející. Vyjádřil přesvědčení, že i v budoucnu se budou vztahy mezi Komunistickou stranou Československa a Mongolskou lidovou revoluční stranou dále upevňovat na základech marxismu-leninismu a proletářského internacionalismu, že se budou v různých formách rozvíjet vzájemné styky.

V závěru svého výkladu soudruh Cedenbal přednesl některé žádosti na ČSSR, které mongolská stranická a vládní delegace předkládá ke společnému posouzení, s prosbou, abychom jim v rámci našich možností vyhověli.

Šlo o tyto požadavky: o odsunutí splátek ve výši 3,6 mil.Rb z dosud poskytnutých úvěrů na období počínající rokem 1975 a odsunutí začátku splácení nově poskytovaného úvěru pro léta 1966-70 za rok 1975;

zřídit výzkumnou laboratoř pro kožedělný průmysl, na jejíž zřízení žádají rozšíření nově poskytovaného úvěru;

prosí posoudit žádost o snížení platů za československé specialisty na úroveň a způsob plateb, jak jsou dohodnuty mezi Sovětským svazem a Mongolskou lidovou republikou;

při výstavbě cementárny a nemocnice, které jsou budovány s československou pomocí, se vyskytly některé nové momenty, na jejichž řešení žádají rozšíření nového úvěru, a to na dokončování nemocnice asi 1,5 mil.Rb na potřeby souvisící s provozem budované cementárny asi o 1 mil. rublů;

v souvislosti s budováním elektráren by chtěli s naší pomocí vybudovat drtírnu uhlí, žádají o posouzení možnosti uskutečnit předpokládané dodávky potřebného zařízení z ČSSR ještě do příchodu letošní zimy.

Prosbou, abychom tyto jejich žádosti posoudili a je-li možné jim vyhověli, soudruh Cedenbal svůj výklad ukončil.

x x x

Soudruh Antonín Novotný v úvodu poděkoval za přednesenou informaci s tím, že na žádosti mongolské stranické a vládní delegace by odpověděl při zítřejším jednání.

Ve svém výkladu nejprve hovořil o hospodářském vývoji ČSSR, řekl, že v posledních několika letech jsme procházeli poměrně obtížnou hospodářskou situací.

Jednou z příčin potíží byl neúměrně veliký rozsah investiční výstavby a z toho vyplývající tendence extenzivního hospodářství. Naše investiční koncepce ovšem vyplývala i z předpokládaného rozvoje spolupráce se socialistickými zeměmi. Do našich plánů však silně zasáhlo náhlé a prudké snížení obchodu ze strany Čínské lidové republiky. Podle dlouhodobé dohody se měly uskutečnit dodávky výrobků, zejména investičních celků, které byly projektovány a připravovány pro podmínky Čínské lidové republiky. K zabezpečení těchto dodávek museli jsme sami provádět poměrně rozsáhlé investice, které se po přerušení obchodu ukázaly jako nepotřebné. Současně nám ČLR přestala dodávat své zboží, ať již suroviny nebo jiné produkty, které byly pro nás velmi významné a s nimiž jsme počítali.

Abychom zajistili chod národního hospodářství, museli jsme prakticky v jednom roce přesunout na kapitalistický trh nákupy zhruba za 700 miliónů devizových korun.

Současně velmi citelně zasáhla naše národní hospodářství krut zima v roce 1962-63.

Přijali jsme řadu opatření k překonání těžkostí, která spolu s iniciativou pracujících vedla v roce 1964 k překročení plánu. Rovněž v letošním roce je plán velmi dobře plněn a překračován jak v množství, tak i v některých kvalitativních ukazatelích.

Můžeme říci, že tedy v roce 1965 již u nás probíhá vcelku normální hospodářský vývoj, i když některé nedostatky nám zůstávají a budeme je muset postupně řešit.

Je potřeba vidět i to, že po dva roky jsme neměli zejména v důsledku sucha dobrou úrodu v zemědělství. Nebýt těchto výkyvů v zemědělské výrobě, byla by situace vypadala jinak. V letošním roce, bohužel, také nejsou vyhlídky nejlepší, protože zase máme vody nadbytek.

Soudruh Novotný potom informoval o rozsahu povodní, o důsledcích deštivého jara, které způsobilo, že na mnoha místech nebylo možné v agrotechnických lhůtách zasít obilí, řepu, zasázet brambory.

Na XII. sjezdu se strana zabývala situací v národním hospodářství, předvíдалa problémy a těžkosti, které bude nutno řešit, stanovila základní úkoly dalšího rozvoje socialistické společnosti v ekonomice, ideologii i životní úrovni. Hlavní ekonomický úkol je uskutečnění přechodu od extenzivního k intenzivnímu rozvoji národního hospodářství na základě uplatnění vědy a techniky, plného využití hmotné zainteresovanosti.

Vycházíme z dosavadní vybudované silné hospodářské základny, rekonstruujeme ji, vyrovnáváme disproporce mezi průmyslem a zemědělstvím, mezi výrobou a spotřebou. Byl postaven úkol vyrovnat zemědělství na úroveň průmyslu cestou intenzivního využívání veškeré zemědělské půdy, technického rozvoje, zvyšování zdokonalování organizace práce, materiální zainteresovanosti, specializací, zabezpečením dostatku pracovních sil, zejména mladých lidí a růstem jejich kvalifikace. Tyto úkoly jsou postupně realizovány.

V rámci zásadních změn, souvisejících s dalším rozvojem socialistické společnosti, zavádíme zdokonalenou soustavu plánovitého řízení rozvoje národního hospodářství. Budeme v ní šířeji využívat působení zbožních vztahů, rozdělené pravomoci, přitom však zůstáváme plně na zásadách ústředního řízení, jehož hlavním nástrojem je státní plán. Plán bude vycházet z uplatnění principů demokratického centralismu, v některých částech bude volnější a pružnější než dříve, bude zvýšena odpovědnost a pravomoc podniků. Výsledky činnosti podniků budeme měřit nikoliv jako dosud podle splnění stanoveného objemu

výroby, nýbrž podle skutečného přínosu společnosti. Podniky budou mít stanovený plán jako základ pro veškerou svou činnost. Plnění plánu se však bude měřit přes hrubý důchod, případně přes zisk.

Vytváříme také novou organizaci výrobní základny, budujeme oborové podniky nebo trusty, které znamenají větší koncentraci výrobní základny, než tomu bylo dříve. Nyní máme mít asi zhruba 100 oborových podniků, zatímco dříve jsme měli asi 750 výrobních hospodářských jednotek.

Ústředně bude řízena cenová politika. Budeme mít tři druhy cen: pevně stanovené, dále ceny limitní a konečně ceny volné, které budou ovšem platit pro určitý, pevně stanovený okruh výrobků.

Ústředně bude řízena základní investiční výstavba, mzdová politika a pohyb pracovních sil.

Hmotná zainteresovanost bude zesílena vytvořením fondu pracujících v podnicích. Do fondu budou odváděny prostředky podle výsledků plnění plánu a hospodářských výsledků podniků, na tom pak budou závislé prémie a fakticky i mzdy.

Zesilujeme úlohu finanční soustavy v národním hospodářství, působení úvěru, zesilujeme kontrolní úlohu státní banky.

Oborové podniky budou mít širokou samostatnost, budou mít široký prostor pro uplatnění stanovených zásad hmotné zainteresovanosti a finanční politiky, budou mít možnost provádět také určité investice.

O zdokonalených formách řízení byla velmi široká diskuse, do které v určité době zasáhlo vedení strany, uvedlo věci na pravou míru a jasně formulovalo zásady soustavy plánovitého řízení rozvoje národního hospodářství i zásady nové organizace výrobní základny.

Soudruh Novotný vysvětlil, že byla přijata a uvádí se do života zdokonalená soustava plánovitého řízení a organizace průmyslu. V současné době rozpracováváme problematiku řízení rozvoje zemědělství, dále se pak chceme zabývat řešením služeb v širokém slova smyslu a

konečně řešit také celou oblast nadstavby. Těmito otázkami se bude zabývat XIII. sjezd Komunistické strany Československa, který se má konat ve druhém čtvrtletí roku 1966.

Podtrhl, že zdokonalené formy řízení a organizace národního hospodářství vycházejí z našich podmínek a zkušeností, nepřebíráme jugoslávský způsob, zasazujeme celou soustavu řízení našeho národního hospodářství do podmínek a úkolů rozvoje socialistické společnosti v Československé socialistické republice. Pokud jde o druhé země, i ony si řeší a budou řešit systém řízení národního hospodářství podle svých podmínek. Myslíme však - a dali jsme již k tomu námět - že by byla užitečná i výměna zkušeností v těchto otázkách na půdě RVHP.

Soudruh Novotný pak hovořil o tom, že XII. sjezd KSČ označil za druhou hlavní frontu činnosti strany oblast ideologickou. Zabezpečování dalšího rozvoje socialistické společnosti si vyžaduje zvýšit účinnost ideologické práce, výchovy pracujících na zásadách marxismu-leninismu a proletářského internacionalismu, upevňování politické a morální jednoty socialistické společnosti.

Prožíváme nyní také veliký nátlak ze strany kapitalistických zemí, které se snaží narušit ideologickou jednotu naší země, narušit i naše svazky s Komunistickou stranou Sovětského svazu, se Sovětským svazem i druhými socialistickými zeměmi, snaží se prosadit do našeho života různé liberalistické i revizionistické tendence a zanášet k nám pod různými rouškami měšťácké manýry a způsoby života buržoazní společnosti. Tomuto tlaku je potřeba čelit.

Soudruh Novotný pak podtrhl, že komunistická strana je rozhodující a vedoucí silou ve státě, že je stranou dělnickou, v organizovaném dělnictvu má svou největší sílu. I ve straně v současné době jsou uskutečňovány některé změny v metodách řídicí činnosti v souladu s úkoly dalšího rozvoje socialistické společnosti, v souvislosti s uplatňováním zásad zdokonalené soustavy plánovitého řízení rozvoje národního hospodářství.

Při úpravách metod řídicí činnosti strany v žádném případě neustupujeme od leninských principů výstavby a práce strany, naopak je důsledněji uplatňujeme. Marxismus-leninismus a proletářský internacionalismus zůstávají pevnou základnou veškeré činnosti Komunistické strany Československa.

V další části se soudruh Novotný zabýval vývojem vzájemných vztahů mezi Mongolskou lidovou republikou a Československou socialistickou republikou. Zdůraznil, že od poslední návštěvy stranické a vládní delegace MoLR v Československu v roce 1957 se vzájemné vztahy mezi oběma našimi zeměmi rozšířily na všech úsecích.

Myslíme, že lze i v budoucnu naši vzájemnou spolupráci rozvíjet na těch principech, na kterých se rozvíjela dosud, i posoudit možné cesty, kterými bychom mohli naši vzájemnou spolupráci dále prohloubit a zkvalitnit.

Je možné na dosavadních principech pokračovat i v prohlubování politických styků i styků stranických na základě výměny studijních delegací a návštěv, výměnné rekreace, styků mezi našimi společenskými organizacemi.

Vzájemné hospodářské styky jsou dány do značné míry úvěrovou dohodou, jejíž rozsah byl předběžně dohodnut při konzultaci o koordinaci pětiletých plánů obou zemí na jaře letošního roku.

Tato úvěrová dohoda má mít rozsah 100 miliónů korun obchodní parity a je podstatně širší než dohoda na léta 1961-1965.

Na základě prosby MoLR byla zkoumána možnost účinněji pomoci v rozvoji zemědělské výroby MoLR.

Myslíme, že bychom vám mohli pomoci zejména v rozvoji živočišné výroby. Bylo by správné hledat některé nové formy komplexního přístupu ke zvýšení intenzity výroby, ke snížení ztrát v živočišné výrobě, k lepšímu využití možností, které má zemědělství MoLR i z hlediska vývozu.

Forma, jak bychom tyto otázky řešili, by se našla. ČSSR by poslala za tímto účelem do MoLR vybrané lidi, specialisty, kteří by pomohli tuto věc spolu s mongolskými odborníky posoudit, zorganizovat, poskytnou bychom i určité prostředky na tento účel. (Podrobněji byl námět projednán druhý den.)

Soudruh Novotný se pak zabýval postojem ČSSR k současným mezinárodním problémům. Stanovisko Československé socialistické republiky k Vietnamu je shodné s postojem MoLR. Podporujeme vietnamské soudruhy nejen politicky a morálně, ale i materiálně, v souladu s našimi možnostmi.

Přestože plně podporujeme vietnamský lid a pomáháme VDR v jejím boji proti americké agresi, myslíme, že není možné dopustit, aby vznikl nový světový válečný konflikt, že je nutno hledat všechny cesty, aniž pochopitelně ustupujeme z principiálních stanovisek Vietnamské demokratické republiky, jak bychom zabránili rozšíření války, kterou rozpoutali Američané ve Vietnamu, ve světový válečný konflikt.

Domníváme se, že je na místě hledat k tomu pružnější cesty. Podle našich informací Američané navazovali styky se zástupci Vietnamské demokratické republiky v jedné zemi, zastupitelský orgán Vietnamské demokratické republiky však tyto pokusy odmítl. Myslíme si, že to není správné. Čínská lidová republika vede rozhovory s Američany po mnoho let. Proč by se nemohly uskutečnit na příhodném místě a na určité úrovni i rozhovory mezi VDR a Spojenými státy americkými. O čem by se na nich hovořilo a z jakých pozic, to je jiná věc.

ČSSR uznává Frontu národního osvobození jižního Vietnamu jako představitele jihovietnamského lidu a je potřeba, aby s ní Spojené státy jednaly. Před jednáním musí být zastaveno bombardování Vietnamské demokratické republiky, jednání musí vycházet z ženevských dohod.

Pokud jde o situaci v Evropě, za hlavní problém považujeme nebezpečný vývoj v Německé spolkové republice. Učiníme všechno, abychom nepřipustili atomové vyzbrojování NSR ani účast NSR na atomové síle ať již mnohostranné nebo atlantické.

Jsme pro navázání rozhovorů mezi NATO a Varšavskou smlouvou o evropské bezpečnosti.

Realisticky posuzujeme postoj Francie. V politice de Gaulla vidíme činitele, který znesnadňuje Německé spolkové republice, aby se mohla dostat k atomovým zbraním, a zároveň činitele, který brání Spojeným státům americkým, aby v Evropě plně prosadily svou imperia- listickou politiku. Proto uvážlivě podporujeme současnou politiku Francie a snažíme se s ní udržovat různé kontakty.

Zahraniční politika ČSSR stojí plně na pozici boje proti jakékoli agresi, na pozicích protiimperialistických, protikolonialistických. Podporujeme a prosazujeme uplatňování zásad mírového soužití v praxi. Mírové soužití nechápeme jako konzervaci současného stavu ve světě. Chápeme je jako frontu, v níž bojujeme proti válce, za pokrok, za demokracii, za svobodu národů, za socialismus. Uskutečňování politiky mírového soužití není pro nás - jak to tvrdí ČLR - přísluhováním imperialistickým zájmům. Naopak, za tento náš postoj Spojené státy americké odmítají dát souhlas k navrácení československého zlatého pokladu, diskriminují nás i v obchodě, kde v rámci diferenciacce nechtějí nám poskytnout obchodní výhody, jaké poskytují i některým socialistickým zemím.

Postoj ČSSR k rozvojovým zemím rovněž je znám, podporujeme národně osvobozené boj proti kolonialismu, ať již starému nebo novému, různými formami pomáháme osvobozeným zemím v budování jejich národního hospodářství. Poskytli jsme rozvojovým zemím již mnoho úvěrů, a kdyby v minulých letech nám byly podle dojednaných dohod tyto úvěry spláceny, nebývali bychom měli v hospodářství takové potíže.

Na druhé straně bereme úvěry z kapitalistických zemí, zejména na investiční celky. Přitom samozřejmě postupujeme v tomto směru velmi uvážlivě. Museli jsme zčásti na úvěr nakoupit obilí v Kanadě vzhledem k neúrodě u nás i neúrodě v Sovětském svazu.

Naše spolupráce s řadou rozvojových zemí je dobrá. Vyhověli jsme, když nám některé země, jako Guinea, Indonésie, nemohly splácet úvěry podle dojednání. Nyní se znovu situace zlepšuje. Snažíme se v rozvojových zemích hospodářsky působit.

Velmi dobré styky máme kupříkladu se Sjednocenou arabskou republikou, byly dobré styky s Alžírskou lidově demokratickou republikou. Nyní nevíme, jak se tyto styky budou dále vyvíjet. Dobré styky máme s Indií. Pokud jde o Indonésii, jsou různé výkyvy. Nesouhlasíme s vystoupením Indonésie z OSN.

Podporujeme činnost Organizace spojených národů, jsme však toho názoru, že je do ní potřeba vnést život, prosazovat, aby ve své práci důsledně vycházela z demokratických, protimperialistických a protikolonialistických principů.

Soudruh Novotný dále hovořil k otázkám mezinárodního komunistického hnutí. Řekl, že jsme se aktivně účastnili březnové porady, hlásíme se k závěrům, které na ní byly přijaty. Odsuzujeme postup Komunistické strany Číny. Politika KS Číny je podle našeho názoru nacionalistická, velmocenská a v některých směrech i rasistická. Za krajně protikomunistický, protimarxistický kurs považujeme snahu Čínské lidové republiky a Komunistické strany Číny hrát vedoucí úlohu v Asii. Myslíme, že tato úloha jim nepřísluší. Vidíme, že to, za co kritizovali čínští soudruzi KSSS a soudruha Chruščova, provádějí v praxi sami.

Jestliže si Američané dovolili zaútočit na Vietnam, pak vina je především na Čínské lidové republice.

Za velmi nedobré, zvláště vzhledem k moderní vojenské technice, považujeme jejich nedávné prohlášení o tom, že poskytnou pomoc Vietnamské demokratické republice tehdy, až pýchota Spojených států překročí 17. rovnoběžku.

Náš názor na další vývoj v postoji ČLR, který jsme otevřeně řekli sovětským soudruhům i jiným představitelům zemí socialistického společenství, je ten, že KS Číny nemá zájem o jednání o jednotě mezinárodního komunistického hnutí. Dala se cestou rozkolu a lze sotva předpokládat, že by chtěli jít cestou jednoty. Rozbíjejí mezinárodní komunistické hnutí, snaží se a budou se i nadále snažit vytvořit nové centrum hnutí, budou chtít představovat novou, vedoucí sílu potlačených nebo rozvíjejících se národů. Myslíme, že by byli rádi, kdyby došlo ke konfliktu mezi Sovětským svazem a Spojenými státy, aby mohli ještě šířeji a volněji provádět svou velmocenskou politiku.

Jsme proti veřejné polemice, avšak informujeme členy strany o všech krocích ČLR i v Rudém právu oznamujeme, jaké články

byly zveřejněny v čínských stranických i jiných časopisech, co se v nich píše. Nepolemizujeme, ale čas od času zveřejňujeme zásadní články k otázkám, v nichž s ČLR nesouhlasíme.

Domníváme se, že není možné věčně oddalovat poradu komunistických stran, které se budou chtít široké mezinárodní porady zúčastnit. Ve světě se od poslední mezinárodní porady komunistických a dělnických stran mnoho změnilo a je nanejvýš nutné přijmout k těmto novým jevům závěry na mezinárodním komunistickém fóru.

Je možné konat mezinárodní porady regionálního charakteru, ovšem není možné zůstat pouze u nich a v určité době je nutné, aby se sešla mezinárodní porada komunistických a dělnických stran.

Pokud jde o náš poměr k Sovětskému svazu, je neměnný a pevný, pokládáme a budeme vždy pokládat Sovětský svaz za svého hlavního přítele a spojence, za prvořadého a základního činitele socialistického vývoje ve světě i socialistického vývoje v naší zemi.

Všechny naše země se nějakým způsobem o Komunistickou stranu Sovětského svazu a o Sovětský svaz opírají, ať to říkají nebo neříkají. Pro lid ČSSR je Sovětský svaz hlavní záštitou a jistotou jak v budování socialistického života v naší zemi, tak i jistotou v mezinárodní bezpečnosti naší země. Uplatňujeme zkušenosti KSSS a sovětského lidu ze socialistické výstavby tak, jak to odpovídá našim podmínkám. Ovšem zásady marxismu-leninismu, obecné zásady socialistického vývoje platí pro všechny země, ať jsou velké nebo malé.

Ve vztazích k druhým socialistickým zemím vycházíme ze zásady, že všechny mají jít cestou industrializace, uplatnění vědy a techniky. Přitom si myslíme, že silnější země mají pomáhat slabším a touto cestou aby se zvyšovala ekonomická síla celého našeho socialistického společenství.

Podporujeme mezinárodní socialistickou dělbu práce jako zákonitou tendenci i na základě našich minulých zkušeností. Široký

sortiment průmyslových výrobků v té či oné zemi neumožňuje s dostatečnou účinností zavádět techniku, zvyšovat společenskou produktivitu práce a národní důchod. My jsme ochotni v rámci specializace předat některé naše výrobní programy jiným zemím, předat jim veškeré naše zkušenosti i dokumentaci a jsme na druhé straně ochotni kupovat od nich výrobky, které sami nevyrábíme. Myslíme si, že dříve či později se tendence mezinárodní socialistické dělby práce, specializace a kooperace výroby v rámci RVHP prosadí. Potřebuje to však čas. Přesto však si myslíme, že by Rada vzájemné hospodářské pomoci měla k těmto otázkám říci své vážné slovo. Rozvíjení těchto forem vzájemné hospodářské spolupráce nesmí ovšem vést k tomu, aby průmyslový rozvoj některých zemí stagnoval. Každá země by měla rozvíjet tu výrobu a ta odvětví, pro které má nejlepší podmínky. Druhé země by se měly zaručit, že budou odebírat výrobky průmyslu, který v rámci dělby práce ta nebo ona země vybuduje a bude jej rozvíjet, neboť všechny země musí mít dostatečnou hospodářskou jistotu.

Po ukončení informace soudruha Novotného poznamenal soudruh Cedenbal, že ztráty, které Československu vznikly z přerušení obchodu ze strany Čínské lidové republiky, znamenaly zřejmě i zhoršení možností ČSSR k poskytování pomoci rozvojovým zemím.

Soudruh Novotný to potvrdil a zdůraznil, že jsme utrpěli veliké devizové ztráty, což pochopitelně muselo mít nutně svůj důsledek i na možnost poskytovat pomoc rozvojovým zemím.

Soudruh Cedenbal poděkoval za podrobnou informaci, kterou mongolské stranické a vládní delegaci poskytl ve svém výkladu soudruh Novotný.

Druhý den jednání - dne 22. června 1965

Obsahem jednání byly otázky hospodářské spolupráce MoRL a ČSSR.

Úvodem soudruh A. Novotný rekapituloval rozsah dosavadní úvěrové pomoci a předpokládaného nového úvěru včetně žádostí mongolské stranické a vládní delegace na jeho rozšíření. Při konzultacích plánovacích orgánů byl mongolské straně přislíben úvěr ve výši 12,5 miliónu rublů, to jest 100 miliónů korun obchodní parity. Celkový rozsah tlumočených požadavků na rozšíření úvěrové pomoci představuje zvýšení o 24,1 miliónu korun o.p. Rozsah splátek, které má hradit MoRL v období 1966 - 1970, činí 30 miliónů korun o.p., což je méně než 1/3 nově poskytovaných úvěrů a necelých 15 % z objemu mongolského vývozu do ČSSR.

Soudruh Novotný hovořil potom o stanovisku československé delegace k žádostem MoRL předneseným předchozího dne soudruhem Cedenbalem.

Soudruh Novotný sdělil náš souhlas s rozšířením pomoci při výstavbě nemocnice v rozsahu 1,6 mil. rublů, budované za pomoci ČSSR. Současně konstatoval, že již jednou byl náš úvěr na výstavbu nemocnice zvyšován, že nyní tedy jde o druhé zvýšení. Celkově by tedy došlo ke zvýšení úvěru z přislíbených 1,7 mil. rublů na částku 3,3 mil. rublů.

Mongolské stranické a vládní delegaci byl tlumočen námět znovu prozkoumat a zvážit, zda je pro ně ekonomické rozšiřovat obuvnický závod na kapacitu 3 mil. párů ročně, pokud se uvažuje s výrobou pouze pro vnitřní potřeby MoRL. Jiná věc by byla v případě, že MoRL počítá s exportem obuvi vyráběné v tomto budovaném závodě.

Pokud jde o žádost MoRL o zvýšení úvěru na budování cementárny, týká se podle informací poskytnutých mongolskou stranou dodávek přepravního zařízení, a to cisternových nákladních automobilů, cisternových nákladních železničních vagonů a překládacího zařízení s příslušnými zásobníky.

ČSSR nemůže vyhovět žádosti mongolských soudruhů, pokud jde o cisternové vagóny, neboť takové vagóny nevyrábí. Pokud jde o ostatní dodávky, neodmítá je, chtěli bychom je posoudit, doporučujeme však, abychom se k této otázce společně vrátili později při projednávání dodávek na období 1971-1975, a sice proto, že cementárna má být uvedena do provozu až kolem roku 1970. V mezidobí by mongolští soudruzi měli také možnost hledat cesty, jak si opatřit potřebné cisternové vagóny jinde.

K žádosti o úvěr na zřízení výzkumné laboratoře pro kožedělný průmysl soudruh Novotný nejdříve poznamenal, že v projektech budovaných kožedělných závodů se počítá s provozními laboratořemi, které by případně bylo možné využít i pro výzkum. Jsme ochotni spolu s mongolskými soudruhy posoudit celkovou potřebu výzkumu v širší souvislosti, a to i se zmíněným již námětem na komplexní využití produktů živočišné výroby. Jestli mongolští soudruzi nutně potřebují některá technologická řešení, jsme ochotni jim v tom pomoci. Bylo by správné i tuto otázku ještě posoudit a vrátit se k ní později.

Dále soudruh Novotný sdělil naše stanovisko k žádosti mongolských soudruhů o odsun splátek na poskytnuté úvěry: prosíme mongolskou stranickou a vládní delegaci, aby byly dodrženy dohodnuté splátky na již poskytnuté úvěry. Podle našich poznatků není potřeba odsunutí splátek vyvolána akutním nedostatkem platebních prostředků na straně MoRL. Pokud jde o splátky na nově poskytovaný úvěr, nemůžeme vyhovět žádosti o odročení splátek, ovšem souhlasili bychom s rozložením těchto splátek z dosud předpokládaných 10 na 15 let, to znamená, že splátky by byly zahájeny v takto již fakticky sníženém rozsahu počínaje rokem 1971.

Další požadavek mongolské strany se týkal snížení sazeb za specialisty, kteří pracují v MoLR. To je pro nás zásadní problém. Souhlasili bychom s tím přejít na splátky podle podmínek doporučených RVHP. Nemůžeme však jít na úroveň, která je dohodnuta mezi SSSR a MoLR, neboť při velikém počtu expertů, které vysíláme do mnoha zemí v souvislosti s exportem investičních celků a strojí-

renských zařízení, by to pro nás byl neúnosný precedent pro ostatní země. My bychom chtěli pomoci v této otázce MoRL jinak. Navrhujeme, aby na účely vědeckotechnické spolupráce byl zvýšen československý dar z dosavadních 80 na 120 pracovních měsíců specialistů ročně. I za této situace ponese kolem 2/3 nákladů spojených s poskytováním této pomoci.

Soudruh Novotný pak hovořil o našem návrhu na hledání nových forem vzájemně výhodné pomoci MoRL.

Tento návrh sleduje komplexní přístup ke zvýšení efektivity živočišné výroby, které by zároveň umožnilo zvýšit a zkvalitnit vývozní fondy MoLR. Řešení by bylo vzájemně výhodné, protože jde o fondy, o které máme zájem, a MoLR by měla lepší možnost splácení úvěrů.

Naše představa je taková, že bychom spolu s veterinárními odborníky, kteří mají být vysláni do MoLR v rámci pomoci RVHP, vyslali i další odborníky, na příklad v oblasti výkupu, zpracování, konzervace a ochrany živočišných produktů. Tito specialisté by společně s mongolskými odborníky všestranně posoudili, jaká opatření by bylo možno uskutečnit, aby se zabránilo dosavadním poměrně značným ztrátám nemocemi a úhynem zvířat, dále tím, že uhynutá zvířata se nesbírají a nezpracovávají, živočišné produkty jsou nedostatečně ošetřeny a konzervovány, pomohli by při budování výkupní sítě, při zlepšení přepravy, posoudili by i možnosti uplatnění hmotné zainteresovanosti a podobně. Touto cestou by se ulehčila i situace v pracovních silách. V neposlední řadě mongolští soudruzi musí také počítat s tím, že s rozvojem výroby umělé kůže budou ceny přírodních kůží na světovém trhu klesat. Proto je potřeba hledat komplexně možnosti vyšší efektivity a snížení ztrát v živočišné výrobě.

Žádost, abychom dodali MoLR drtič uhlí, která souvisí s budováním elektráren, je potřeba rozhodnout zásadně. Mongolští soudruzi si údajně chtějí některé části zabezpečit z vlastní výroby. Podle našeho názoru by bylo správné, kdyby si objednali celou drtící stanici, samozřejmě je potřeba určit přesně druh uhlí, abychom mohli dodat zařízení, které jim bude všestranně vyhovovat. Upozorňujeme

ovšem mongolskou stranickou a vládní delegaci, že můžeme uskutečnit tuto dodávku nejdříve v roce 1966. Prosíme proto o rozhodnutí, zda si objednáte tuto drtící stanici, abychom mohli co nejrychleji tuto dodávku pro MoLR zabezpečit.

Soudruh Novotný v závěru znovu ujistil stranickou a vládní delegaci MoLR, že máme zájem na rozšiřování vzájemné hospodářské spolupráce, že bychom také chtěli jít cestou hledání nových vzájemně výhodných forem pomoci v rozvoji ekonomiky MoLR.

V druhé polovině letošního roku pojede náš ministr zahraničního obchodu do MoLR a v této souvislosti by bylo možné upřesnit řadu otázek, o kterých jsme zde jednali, a uzavřít je v souvislosti s podpisem dlouhodobé dohody mezi MoLR a ČSSR.

Soudruh Cedenbal souhlasil, že znovu posoudí otázku plánované kapacity obuvnického závodu. Poznamenal, že počítají s určitým vývozem výrobků z tohoto závodu, ne však s velkým.

Pak hovořil k problému cementárny a vysvětlil, že problémy přepravy cementu vznikají již v souvislosti se zahájením provozu první etapy cementárny v příštím roce. Nemají tento cement v čem přepravovat, nemají ani papírové pytle a nemají ani možnost tyto pytle vyrábět. Původně počítali s touto výrobou v papírně, kterou podle dříve uzavřené dohody stavěla v MoLR Čínská lidová republika. Tato továrna však byla postavena špatně, je už 6 roků uzavřena. Na nabídku soudruha Novotného, že bychom mohli poslat 2 - 3 odborníky, kteří by se podívali, zda není možné v této továrně přece jenom zahájit provoz, soudruh Cedenbal odpověděl, že to nepůjde, že sami Číňané uznali, že továrna je špatná a musí být zcela rekonstruována.

Proto chtějí řešit přepravu cementu, a to již od uvedení první etapy cementárny do provozu, pomocí cisternových vagonů a nákladních aut a pomocí přečerpávacích zařízení jak pro nakládku, tak pro vykládku cementu.

Soudruh Novotný dává v té souvislosti další návrh, jestli by nebylo možné v rámci již dohodnutých dodávek těžkých nákladních automobilů do r.1970 část těchto automobilů dodat jako cisternových a na úvěr pak čerpací stanice a zásobníky. Soudruh Cedenbal s tímto

návrhem souhlasí. Je dohodnuto, že i tuto otázku by konkrétně projednal při své návštěvě v Mongolské lidové republice soudruh Hamouz.

Soudruh Cedenbal dále odpověděl na stanovisko ČSSR v záležitosti platů za specialisty. Kromě Československé socialistické republiky již všechny země, které poskytují touto formou pomoc MoLR, své sazby snížily na úroveň sovětsko-mongolské sazby. Jestli ČSSR nemůže vzhledem ke své vlastní situaci jít na úroveň sovětsko-mongolských sazeb, pak žádají snížení sazeb pod úroveň RVHP, i když to nebude na úrovni sazeb sovětsko-mongolských. Obávají se totiž, že při zachování dosavadního stavu by i ty země, které na tuto úroveň již přistoupily, žádaly opětovné zvýšení. Přitom vítají ochotu k rozšíření čs. daru na 120 pracovních měsíců specialistů ročně.

Soudruh Novotný znovu opakoval, že pro nás je to opravdu zásadní otázka, bude tedy zřejmě potřeba ještě se jí zabývat a prostudovat ji a konečně naše slovo by rovněž sdělil mongolským soudruhům soudruh ministr Hamouz.

Soudruh Cedenbal poté zaujal stanovisko k námětům stranické a vládní delegace ČSSR na efektivnější rozvoj živočišné produkce v MoLR. Potvrdil, že je to pro ně velmi vážná otázka a že by bylo velmi významné pro ně využít ke snížení ztrát v živočišné výrobě i k celkovému zvýšení její efektivnosti a rentability československé odborné i materiální pomoci.

Kromě již uvedených problémů zde hraje určitou úlohu i sběr a přeprava dobytka, který uhynie. Vzdálenosti jsou dromné a nebylo by proto asi správné budovat základny pro ošetření a prvotní zpracování těchto živočišných surovin v jednom místě, nýbrž na více místech, možná i v každém zemědělském družstvu. ČSSR je průmyslově rozvinutá země, a proto by její pomoc v tomto směru byla jistě účinná.

Soudruh Novotný ještě doplnil, že na zvýšení hmotné zainteresovanosti družstevníků by mohlo být použito i určitého zajímavého spotřebního zboží. Kupříkladu tak, že mezi státem a družstevníky by bylo toto zboží na základě smluv vyměňováno za zpracované suroviny živočišného původu. My bychom byli ochotni takovéto zboží v rámci našich dodávek do Mongolské lidové republiky zabezpečit.

Soudruh Cedenbal souhlasil s tím, aby otázky, které se zde projednávaly, se ještě znovu posoudily, a jménem delegace slibuje, že udělají všechno, aby poskytnutého úvěru využili co nejlépe, a znovu děkují za pochopení, které jim ČSSR a její představitelé projevují, a za pomoc, kterou jsme jim poskytovali a budeme dále poskytovat.

Soudruh Novotný znovu vysvětluje, aby mongolští soudruzi chápali, že v současné době naše možnosti jsou v určitém směru omezené, a proto je potřeba všechny otázky vzájemné spolupráce posuzovat tak, aby odpovídaly jak možnostem Československé socialistické republiky tak potřebám MoLR a aby všechny prostředky mohly být k oboustrannému prospěchu co nejefektivněji využity. Možnosti ČSSR je nutné vidět i v souvislosti s tím, že vynakládáme značnou část z národního důchodu na zabezpečení obranyschopnosti země, plnění našich závazků, které máme jako členská země Varšavské smlouvy.

Soudruh Cedenbal poznamenává, že i u nich upevňují obranyschopnost MoLR, ovšem oni se opírají v tomto směru o bezmeznou pomoc Sovětského svazu.

Bylo dohodnuto vypracovat pamětní zápis o projednaných otázkách hospodářské spolupráce, které nebudou zahrnuty do úvěrové dohody.

Rozhovory skončily poděkováním soudruha Cedenbala jménem mongolské stranické a vládní delegace za dobré a plodné jednání.

Soudruh Cedenbal pak jménem ústředního výboru Mongolské lidové republiky pozval k návštěvě Mongolské lidové republiky předsedu vlády ČSSR soudruha Jozefa Lenárta v době, která bude pro něho příhodná.

Soudruh Lenárt pozvání přijal s tím, že bude projednáno na předsednictvu ústředního výboru KSČ.